

MAGYAR KURIR

a' Felséges Császár és Apostoli Király kegyelmes engedelmeiből.

Indúlt Bétsből Julius 2-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Hogy az Orosz Országlószék az Ánglusoknak és Ámerikai egyesült Statusoknak közbenjáróságot ajánlott, és hogy az Angliai Országlószék ezen közbenjáróságot el nem fogadta, már tudva van a' közönséges levelekből. A' Londoni Kurir nevű Ministeriális újságban ilyen jegyzéseket olvasunk ezen tárgy felől: —,

„Reménljük, sőt bizonnyal hiszszük, hogy részünkről nem fog ez a' közbenjárás elfogadtatni. Azon leg nagyobb és buzgó tisztelet mellett, mellyel mi az Orosz Országlószék eránt, 's azon nagy tsudálkozás mellett, mellyel az Oroszok vitézsége eránt viseltetünk, oly igen a' szívünkön kell fekönni a' mi tengereken való elsőségünknek, hogy meg ne engedhessük azt soha, hogy valamely idegen kéz magát abba beleavassa. Egyéberánt bajos gondolnunk, hogy az Orosz birodalom a' fegyveres neutralitás' princípiuminak valósággal ellenzője volna, melynek meggondolása elegendes indító okúl szolgálhat nekünk arra, hogy az ő ajánlását ezen közbenjárásra nézve el ne fogadjuk. Azoközben, a' nélkül hogy ezen dologba bellyebb botsátkozni akaránk, ingadozás nélkül meg kell nekünk ezen principium mellett maradnunk, hogy

tengeri jusunkat egy Hatalmasságnak közbenjárására is soha ne bízzuk. Ez a' mi zászlónk, mellyet nemzeti árbotzfánkra kifüggesztünk, 's inkább el süllyedünk, mint sem hogy ezt valaki előtt lebotsásuk. —

„A' hadakozásnak elkezdődése előtt talám lehetett volna helye az engedelmessegnek: ~~haha mi azt soha nem tartottuk~~ bóltsnek. De már most elmúlt az engedelmesség' és közbenjárói bíraskodás' ideje. Ámerika háborúba elegyítette magát szükségtelenül és a' természettel ellenkező módon: tehát meg kell néki az ő igasságtalanságának következéseit érezni. Meg kell néki fenýitetni a' megbékéllés előtt, és le kell mondani minden fennhéjzozó kívánságairól előbb, hogy sem valamely alkudozások velle elkezdődnének. A' mi ágyúinknak durrogások által rettegésnek kell az Ámerikai partokon elterjesztődni; meg kell Nagy Britannianak a' maga egész hatalmában és méltóságában jelenni, és éreztetni Bostontól fogva egész Savannáig és a' Kanadai tóktól fogva egész a' Mississippinél lévő hegyekig. —

„Sőt még minekelőtte ezen írásunk világ eleibe jött volna, már meghallatott a' mi ágyúinknak durrogások, és hatalmunk megéreztetett. A' kiáltozó Demagogusok,

a' nyughatatlan Demokraták, az ellenünk való hadakozásnak lármázó prokátorai, az úgy nevezett Patrióták, 's a' Frantzia birodalom' Ámerikai valóságos barátjai, már tsak most is más hangon beszélnek. A' dítsekedés és fenyegetődzés, már elenyésztek az ő írásaikból. Az ő tengerpartokon lévő várossaikban félelem uralkodik; a' rettegés és nyughatatlanság mindenfelé elterjedett nállok. Azt forgatják inkább elméjekben, hogy tulajdonaikat bátorságos helyre vihessék, nem azt, hogy a' veszedelemmel szembe szálljanak; 's ha szintén azal ketsegtetik is az Országlószéket, hogy őtet minden erejekkel, vagyonaikkal, kintseikkel, és v kél segíteni készek, tsakugyan még sem tudott az ő Országlószékek mind ezek mellett is négy millió font Sterlinget tőllok az első hadi esztendőben, mint költsönt össze gyűjteni. Ezek annak a' hadakozásnak leg első következései, melyet az Ámerikai egyorált Státusok az Anglia ellen való gyűlölségből és irigységből, Frantzia Országnak kedvét keresni kívánván, elkezdettek."

A' tsatázó mezőkről.

Az alatt, hogy a' nagyobb ármádák a' múlt Május végén és Jun. elején, Bautzenen túl Görlitz, Liegnitz, és Břeszlau felé továbbtovább távoztak hadi munkáikkal, némelly magános Orosz és Pruszsus tsapatok Halberstadtnál és Lipsiánál dolgoztak. Az előre való tudósítások ezen történetekről már jó ideje hogy kijöttek az újságokban: a' múlt héten pedig a' környülállásos tudósítások is meg érkeztek a' Berlini újságban ugyan ezekről. Ezeket sem hagyhatjuk - ki a' Magy. Kurirból: —,

„Gen. Czernitscheff a' maga lovasságának egy részével és két ágyúkkal Május 28-dikán Ferchland mellett az Albis vizén által ment vala. Kurirokat

fogván el, értésire esett, hogy Hannovera felől feles számú ágyúk volnának útban a' Frantzia nagy ármáda felé, a' mellyeket gyalogság kísér, és a' mellyeknek első tsapatjok Maj. 29-dikén fogna Halberstadtnban nyugvó napot tartani, a' második tsapatja pedig ezen ágyúknak, 4000 gyalogoktól kísértetvén, Máj. 30-dikán fogná útját hasonlóképpen erre felé venni. Gen. Czernitscheff azonnal meghatározta, hogy az első tsapatot megtámadja és elfogja, minelőtte a' második, melly egy napi járó földel volt hátrább, megérkezhetne. A' Frantziák nem tudták ugyan bizonyosan az ő közelítését, de úgy látszik, hogy tsakugyan megsajditottak volt belölle valamit, minthogy jó készülettel találtattak. Mint-hogy az ellenség a' Magdeburgi úton várhatta az Oroszokat, tehát Gen. Czernitscheff ezen útról Hadmersleben mellett eltérvén, mezei útakon és hegyek megett közlített Halberstadt felé, úgy hogy már tsak egy fertály órányira voltak az ellenség' állásától, a' nélkül, hogy ez addig őtet, a' maga jó vigyázása mellett is meglátta volna. Itt adták az ellenséges strázsák a' legelső lövést egy Orosz tisztre, a' ki kémlelődés végett küldetett vala előre. E' történt 30-dikban reggeli 5-tődfél órakor. —

„A' Frantziák igen jó állásba helyeztették vala magokat a' városon kívül egy térségen. Az ő 14 ágyúikat sorba állították; ezek megett 80 munitziós szekerekből várat tsináltak, a' mellybe az ő, valami 2000 gyalogokból álló seregek, ha a' szükség kívánni találja, béállhassanak, 's magokat ott védelmezhessek. Hadi líneájok' job szárnyát a' Braunschweigi nagy útnak, melly mellett két felől mély árkok vannak, bal szárnyát pedig egy erdőnek vetették. Ez előtt állott az ő 150 lovasokból álló csoportjok. Ez a' hadi línea 300 lépésnyi távolsgóra állott a' várostól, mellyet

Gen. Czernitscheff eszébe vevén, azon iparkodott, hogy ennek segedelme által az ellenség' útját elálhassa, hogy ha hátrálásra találja magát venni, a' városba vissza ne vonúlhasson. Míg előlről egy Kozák tsoport tettetésből az ellenséget lineára ütött, 's ennek figyelmetességét magára vonta volna, az alatt egy más Kozák tsapat hátulról a' városba nagy sebességűen bérontott, a' hol a' házakban és úttzakon sok elkésett 's magánosan találaltató Frantziákat elfogdosott. A' városon kívül azonközben igen hevesen elkezdődött a' tüzelés. A' Frantziák kártátsokkal tüzeltek számos ágyúikból a' Kozákokra, a' nagy út felé pedig portázókat (Plenkler) küldöttek-el. A' Kozákoknak egy tsoportja lovairól leszállván, az út mellett lévő árkokat elfoglalta, 's azokból hasonlóképpen puskázott az ellenség' portázó tsoportjaira. Míg ezek a' linea' két szárnyainál így folytak, az alatt Gen. Czernitscheff a' maga két ágyút előlről az ellenséges lineának szegezte, mellyek arra olyan szerentsésszen tüzeltek, hogy egy Frantzia ágyút haszonvehetetlené tettek, 's öt puskaporos szekeret a' levegőbe felrepítettek. Ezen szempillantásban, mellyben az ellenségnek megijedését méltán fel lehetett tenni, 's a' midőn ő a' maga szekérvárán esett héjánosság miatt a' maga oltalmazó erősségének egy részétől már megfosztatott vala, haszonra fordította Gen. Czernitscheff. Egyszersmind megtámadtatta az ellenséget minden felől. Az ő 8 Huszár és Dragonyos gyenge Svadronnyai a' nagy úton, mellyen túl eltitkolva állottak, hirtelenséggel által rontottak, és az ellenséges lineát előlről támadták-meg, míg az alatt a' Kozákok annak szárnyaira és hátára tsaptak, a' melly mindenütt lármás rohannással történt. Az ellenség' megújított kártátstüzei neki semmit nem használtak. Az Orosz vitéz lovasság arra sebes lófuttábara rohanván, leg ditsőségesebb módon

véget vetett kevés minútumok alatt a' verekedésnek. Mind a' 14 ágyút elvette; az ellenséges lovasságot és gyalogságot, melly magát itt ott, kivált a' szekerek között, bajonétjai által vakmerően védelmezte, rész szerént össze vagdalta rész szerént elfogta. —

„A' második ellenséges tsapat azonban, az alatt, míg Halberstadtnál ezek folytak, Hannovera felől már anayira elközelítettek vala, hogy tsak más fél órányira volt Halberstadtól. Ezzel már most további verekedésbe botsátkozni G. Czernitscheff nem találta tanátsosnak. A' rettenetes sebességűen tett utazás és az azt követett véres verekedés miatt ellankadt katonaságot, új és nagyobb erejű ellenséges sereg ellen tsatába vinni, esztelenség lett volna; azon is iparkodni kellett, hogy a' ragadománt bátorságos helyre szállíttathassa. Az elvett ágyúkat 14 puskaporos szekerekkel útnak indítván, a' többeket, minthogy nem volt mit hirtelen eleleikbe fogattasson, a' közelítő ellenséges sereg' szemeláttára a' levegőbe felvettette. Ugyan ezen okra nézve sokakat hátra kellett hagyni a' sebes foglyok között is. A' 14 ágyú és ugyan annyi puskaporos szekerek, 's 620 foglyok, Jun. 3-dikán Roslau mellett az Albi s' jobb partjára által szállíttattak. A' foglyok közt találatnak, Westphaliai Generális Ochs, 1 Frantzia Oberster, és 11 alsóbb rangú tisztek.“

Ezen expeditziója után Lipsia felé tett Gen. Czernitscheff még egy ilyen váratlan expeditziót. Ennek körülállásos leírása a' jövő árkusban következik.

~~~~~

Azon tudósítások között, mellyek a' nagy armádától újabban Régens Császárné és Királyné ő Felségéhez érkeztek, ezek jöttek Junius' 20-dikán a' Párisi Moniörben: —

„Minden seregeink megérkeztek (ezek Jun. 16-dikán íratattak Dresdában) szállásaikra. Táborigyűlések építetnek és lövegek formáltatnak. A' Császár naponként katonaparádét szokott délelőtti 10 órakor tartatni. —

„Az ellenségnek néhány Pártos-vezérei (Parteygänger) még ármádánk háta megett vannak. Ollyanok is találhatók közöttök, a' kik csak magok szerentséjére (magok fejektől) folytatják a' hadakozást, mint Schill tselekedett volt, és a' kik nem akarják a' fegyvernyűgvást megesmerni. Néhány tsapatjaink útnak indítottak, hogy ezeket semmivé tegyék.“

~~~~~

A' Westpháliai Monitör írja Kasselenben, hogy a' Májor Lützow vezérfeje alatt lévő Prusszus Szabadsereg, még a' Hálai vidékeken száguldózik. Generális Bernard 4 Svadronokkal, 2 Batalionokkal, és 2 ágyúkkal ellene küldtetett. Hasonló célra küldtetett el Lipsiából is egy más Frantzia csoport.

~~~~~

Ugyantsak a' feljebb említett napon (Jun. 20-dikán) ilyen fontos előadás jött ki a' Párisi Monitörben Svétziára nézve: —

„Dresda, Jun. 13-dikán. Báró Kaas, Dániai belső dolgokra ügyelő Minister, levelet hozván a' maga Királyától, a' Császár' eleibe botsáttatott. —

„A' Kopenhágai történetek után szövetséges kötésre léptek volt együtt Frantzia Ország és Dánia, mellynek ereje szerint a' Császár kezességet vállalt Dániának integritasságáért (egészségéért). Az 1811-dik esztendőben olyan jelentést tétetett vala a' Svétziai udvar Párisban, hogy ő Norvégiát össze akarja Svétziával tsatolni, melyre nézve azt kívánja, hogy

ebben néki a' Frantzia Birodalom legyen segedelemmel. Feleletül ezt vette, hogy bár melly nagyon óhajtsa is a' Frantzia Birodalom valami kedvességgel viseltetni Svétzia eránt: ő Császári Felsége miutadáltal, minthogy már Dániával szövetségre lépett, 's ennek egészségiért kezességet vállalt, soha meg nem egyezhet a' maga szövetségese' tartományainak feldaraboltságokban. Svétzia ezen szempillantattól fogva eltávozott a' Frantzia Birodalomtól; 's ennek ellenségeivel kezdett alkudozni. —

„Azonközben elközelgetett az Oroszok és Frantziák között való hadakozás. A' Svétziai udvar azt projektálta, hogy ő egy kézre fog dolgozni a' Frantziákkal, de egyszermind a' maga Norvégia eránt való kívánságát is megújította. Tsakugyan, fogamatlanul adta ő tudunkra nekünk, hogy a' Norvégiai kikötőhelyekből igen könnyű volna a' Skótziaiba való kiszállítás; fogamatlanul vitatta azokat azokat a' kezességvállolásokat, mellyek a' Svétziával való régi szövetségből Frantzia országra nézve, az Anglia ellen való eszközökre nézve származnak: a' Thuilleriai kabinét megmaradott a' maga előbbeni felelete mellett; az ő kezei a' Dánus Udvarral való Álkú által már megkötöttek vala. A' Svétziai udvar ezen szempillantattól fogva leg kissebbet sem tartóztatta magát; Angliával és az Orosz Birodalommal szövetséges kötésre lépett, mellynek e' volt az első feltétele, hogy arra ajánlották közönségesen magokat, hogy kényszeríteni fogják Dániát arra, hogy Norvégiát Svétziának engedje által. —

„A' Smolenski és Moskwa mellett való ütközetek gátat vetettek Svétziának iparkodásai eleibe; ő kapott néminémű subsidiumokat, maga is tett egymás előre való készületeket: de semmi ellenségeskedéshez hozzá nem fogott. Elkövetkeztek az 1813-ik esztendőbeli téli tör-

ténetetek; a' Frantzia seregek oda hagyták Hamburgot; Dániának állapota veszedelmessé kezdett lenni. Angliával hadakozásban lévén, Svétziától és az Orosz birodalomtól pedig fenyegettetvén, a' Frantzia birodalom nem látszott elég hatalmasnak lenni az ő segedelmire. A' Dániai Király az őtet megkülömböztető egyenességgel a' Császárhoz járult, hogy ezen állapotból ki menekedhessék. A' Császár, kinek akaratja az, hogy az ő politikája az ő szövetségeseinek terhekre soha ne legyen, azt felelte: hogy a' Dániai Királytól magától függ az, hogy Angliával a' maga országa integritásának megmentése végett, alkudozásba elegyedjék, és hogy ő Császári Felségének a' Király eránt viseltető tisztelete és barátsága telyességgel meg nem fogna változni Dániának azon új maga elkötelezésiért, mellyekre őtet a' környülállásoknak terhessége kényszerítené. A' Dániai Király buzgó háladatossággal megköszönte a' Császárnak ezen véle való bánását. Dánia annyi hajós legényeket állított vala a' Frantzia birodalom számára, a' mennyivel a' Skaldisi hajós seregben négy linea hajót megrakhatott: hanem minthogy a' Dánus Király azonközben olyan kívánságot nyilatkoztatott, hogy ezeket a' hajós legényeket vissza kapni szeretné, a' Császár néki ezeket leg gondosabb pontossággal vissza küldötte, bizonyossá tévén egyszersmind ezen hajós legényeket és tisztjeiket, a' felől, hogy jó szolgálatjokkal meg volt elégedve. —

„Azonban a' történetek haladtak előfelé. A' szövetségesek azt gondolták, hogy a' Burke álmai már bételyesedtek; az ő gondolatjokban a' Frantzia birodalom már eltöröltetett vala a' föld' színéről, a' melly gondolat már igen nagy grádusú erőre is kapott vala, minthogy a' mi 32-dik katonasoztályunk, sőt még Hollandia is, Dániának ígértettek Norvégiáért, 's hogy Északi

Európában még egy olyan tengeri hatalomság álljon lábra, melly az Orosz systemától függjön. A' Dániai Király távol lévén attól, hogy magát az e'féle tsalárd ketsegtevések által megsalattatni engedje, így felelt: — „Ti e'szerént a' Frantzia birodalom' kárával akartok nékem Európában koloniákat adni.“

„Lehetetlen lévén arravenni a' Dánus Királyt, hogy ilyen bódult gondolatoknak részesivé legyen, Hertzeg Dolgorucki Koppenhágába küldtetett, azt kívánván, hogy dolgozzék, Dánia egy kézre a' szövetségesekkel olly feltétel alatt, hogy a' Szövetségesek az ő birtokaiért, még Norvégiáért is kezességet vállalnak. A' terhes környülállások, a' fenyegetődző veszedelmek, a' Frantzia armádának eltávozása, és önnön java, engedővé tették a' Dániai politikát. A' Dánus Király reá állott arra, hogy Hamburgot az egész hadakozás alatt védelmezni fogja még a' Frantzia seregek ellen is. Által látta pedig azt az egész kedvetlenséget, mellyet ez az ígéret a' Fr. Császárnak okozni fogna. Mikor a' kötés készült mindenféle módosításokat megtett rajta, 's tsak a' körülötte lévőknék sürgető kéréseikre írta alája nevét, a' kik szüntelen országának megmentetését gördítették szeméi eleibe; messze lévén azonban attól a' Király, hogy ezt annak a' keleptzének lenni gondolja, melly által meg akarták fogni. Ez által akarták a' Frantziák ellen való hadakozásba belé vonni, hogy így egyszer őtet a' maga természeti támaszától megfosztván, 's az után néki tett ígéreteiket meg nem tartván, őtet végtére azon gyalázatos feltételeknek aláírására kényszerítsék, mellyeket nékiek ő eleibe írni tettett volna. —

„Gróf Bernsdorf Londonba küldtetett; azt gondolta, hogy már most leg jobban fogják ott fogadni, és hogy tsak a' H. Dolgoruckivel való kötést kell megújítani: de melly igen elbámúlt, midőn az ő

Királya levelét a' Régens Hertzeg elfogadni nem akarta, 's Lord Kastle reagh neki megizente, hogy Dánia és Anglia között semmi alkudozásnak helye nem lehet, ha csak Norvégia Svétziának előre által nem engedtetik. Kevés napok múlva parantsolatot vett Gr. Bernsdorf, hogy Dániába térten vissza. Hasonló módon fogadtatott ugyan azon időben Dánus Követ Gróf Moltke is Sándor Császárnál. A' H. Dolgorucki kötése itt sem fogadtatott - el, azért hogy a' neki adatott hatalmat által hágtavolna; az alatt megtették a' Dánusok a' Fr. ármádánál a' magok jelentéseiket, 's némienémű ellenségeskedések is fordultak elé. Híjába keresünk a' népek' Annalisaikban ezen erköltstelen politikának példáját. Abban a' szempillantatban, midőn Dánia e'képpen a' Frantziákkal háborúba keveredve van, azon alkú, a' melly szerint tselekedeteit intéztetve lenni gondólja, Londonban és az Orosz hiredalomban egyszerismind vissza vettetik; 's így bizontalanokodások között ez az Ultimatum tetetik eleibe, hogy Norvégiának által engedtetését esmérje - meg. —

„Ezen terhes környülállások között leg nagyobb bizodalmat mutatott a' Király a' Fr. Császárhoz; a' fennforgó alkut semmivétévőnek kinyilatkoztatta; seregeit Hamburgból vissza hívatta; parantsolta, hogy seregei a' Frantziákkal együtt marsirozzanak; egy szóval kinyilatkoztatta: hogy magát állandóul a' Fr. birodalom' szövetségének tartja, 's magát a' Császár' nagy lel-

kűségire bízza. Kaast, az Előhűlőt, le-
véllel a' Fr. fő hadi szállásra küldötte, 's ugyan akkor a' Dániai Koronaörököt, Keresztély igen jó reménségű Princzet, kit a' Norvégiai lakosok különösen szeretnek, Norvégiába küldötte, a' ki hajós legény ruhát vévén - fel, egy halász tsajkában oda által evezett. A' Frantziák 30-dikban Hamburgba bémentek, 's egy Dánus osztály a' Frantziákkal együtt marschirozván, Lübecket elfoglalta. — (A' többi a' jövő árkusban következik).

B é t s Jun. 2-dik napján.

Itt egy Circularét függesztettek ki tegnap az úttzakra, a' melly ezen szavakon kezdődik: — „Ő Felsége olly célzással, hogy a' Status Finantziájának, a' mellesleg való adózás' útján egy megújított jövedelem kútfőt nyisson, a' következőket méltóztatott határozni: — 1)ször. A' Kávénak a' közönséges életre való béhozattatása a' folyó Julius 1-ső napjától fogva megengedtetik. — (A' Rendelésnek több hátra lévő pontjai, a' vámokat, 's az egyéb oda tartozó környülállásokat illetik).

Jun. 30-dikán volt Bétsben a' pénz' Cursusa, Augsburghoz képpent szólván: 100 Forint jó pénz, Váltó Czédulában 152 5/6 Forint.

Írta. Pántzél Dániel.